एवंकर्मणांविविदिषोत्पादनद्वाराविद्याहेतुत्वमुक्तासर्वंखल्विदंब्रह्मतज्जलानितिशांतउपासीतेतिश्रुत्युक्तांब्रह्मोपास्तिमाहचित्तैकाग्र्याय अश्विनौवृत्तभूयौवृत्तंनिर्वृत्तमुत्पन्नंवियदादितस्यभूयंभावः भुवो भावेइतिक्यप् अश्विनौकृत्स्नप्रपंचात्मकावित्यर्थः एतदेवाश्विनोर्लयकारणप्रदर्शनेनद्रढयति अश्विनौइंदुंसोमंतदुपलक्षितानिकर्माणि अमृतंतत्फलभूतमैहिकामुष्मिकंभोग्यजातं दासपत्नी सुपांसुलुगि तिपूर्वसवर्णः अपःनैरुक्तप्रसिद्धेः अबुपलक्षितंवियदादिचतिरोधत्तांरज्जुरिवस्वाध्यस्तभुजंगमंतर्हितंकुरुतः अश्विनावेवसर्वात्मरूपेणोपास्याविति भावः एवमुपासनालब्धचित्तैकाग्र्यस्यप्रत्यक्तत्वख्यापना यब्रह्मणएवतावद्बंधप्रसक्तिमाह हित्वेति अश्विनौस्वरूपेणब्रह्मैवसंतौबलस्यगिरिंसाधनसंपत्तेरुच्छ्रायंअनाद्यविद्ययाहित्वागाःइंद्रियाणिमुदाविषयेंद्रियसंयोगजहर्षेणचरंतौचारयंतौविषयभूमिषु तद्दृष्टिम ङ्गातस्याःमुदोवृष्टिस्तद्दृष्टिस्तन्माहात्म्येनप्रस्थितौविषयजसुखर्धिमाहात्म्यात्पराक्प्रावण्यमेवप्राप्तौ अत्रनायमात्माबलहीनेनलभ्यइत्यत्रबलशब्दस्यबोधसाधनसंपद्वाचित्वंदृष्टं गिरिशब्दस्यापिगिरतिहवै द्विषंतंपाप्मानमितिश्रौतनिर्वचनबलात्साधनसंपदुच्छ्रायपरतयाख्यानंकृतं एवंचानादिविषयवासनावशाद्ब्रह्मैवबद्धमितिदर्शितं ॥ ६३ ॥ अस्यजीवस्यब्रह्मात्मतावबोधार्थंतत्पदार्थस्वरूपंतावदाह हेअश्वि

अश्विनाविंदुममृतंवृत्तभूयौतिरोधत्तामश्विनौदासपत्नी ॥ हित्वागिरिमश्विनौगामुदाचरंतौतद्दृष्टिमह्वाप्रस्थितौबलस्य ७ ॥ ६३ ॥ युवांदिशोजनयथो दशाग्रेसमानंमूर्ध्निरथयानंवियंति ॥ तासांयातमृषयोऽनुप्रयांतिदेवामनुष्याःक्षितिमाचरंति ८ ॥ ६४ ॥ युवांवर्णान्विकुरुथोविश्वरूपांस्तेऽधिक्षियंतेभुवना निविश्वा ॥ तेभानवोऽप्यनुसृताश्चरंतिदेवामनुष्याःक्षितिमाचरंति ९ ॥ ६५ ॥

नौयुवांअपेसृष्टेःप्राक्दशदिशःप्राच्याद्याःजनयथः अत्राकाशेएवसूर्योपाधिकीदिक्कल्पनातस्तत्सृष्टत्वमप्याह मूर्ध्निअर्थाद्दिशां अंतरिक्षेइत्यर्थः रथयानंरथेनयानंगमनमस्यतंसूर्यसमानंसर्वेषामेकंतथावि यंतिव्योमानिकल्पभेदात्सृष्टिभेदाद्बाबहुत्वं जनयथइत्यनुवर्तते तासांदिशांयातं अर्थात्तत्संबंधिनःसूर्यस्ययातंगमनमनुसूर्यकृतदिक्कालावनुलक्ष्यऋषयःप्रयांतिकर्मभिः प्रचरंति तथादेवामनुष्याश्चयथाधि कारंक्षितिंऐश्वर्यंआचरंतिआसमंताद्भुंजते ॥ ६४ ॥ एवंभूतसृष्टिमुक्त्वाभौतिकींसृष्टिमाह भोअश्विनौयुवांवर्णान्तेजोबन्नामिलोहितशुक्लकृष्णवर्णवंतिविकुरुथः परस्परमिश्रणेनविविधाकारान्कुरुथः सेयंदेवतैक्षतहंताहमिमास्तिस्रोदेवताअनेनजीवेनात्मनानुप्रविश्यनामरूपेव्याकरवाणितासांत्रिवृतंत्रिवृतमेकैकांकरवाणीतिश्रुतेः विश्वरूपान्त्रीणिरूपाणीत्येवसत्यमितिश्रुतेः सर्वेषांरूपाणांत्रिष्वेवांतर्भावा द्वर्णानांवैश्वरूप्यंतेवर्णाअधियंतेजनयंतिभुवनानिचतुर्दशभौतिकानि विश्वासर्वाणि तेप्रसिद्धाजीवाःअर्थात्भानवोंशाइवांशाअपिविश्वानिभूतानिअनुसृताः देहेंद्रियबुद्धिरूपविकारानुसारिणोभूत्वाचरं तिविषयान्भुंजते तएतेदेवामनुष्याःअन्येपिपश्चादयःक्षितिंभूमिमाश्रित्यचरंतिवर्तंते अत्राद्यश्लोकेनतस्माद्वाएतस्मादात्मनआकाशःसंभूतइत्यादिश्रुतेरर्थोदर्शितः द्वितीयेईक्षणादिप्रवेशांतासृष्टिरीशेनक ल्पितेत्येतत्प्रदर्शनेनतत्पदार्थतत्वंसर्वभूतस्रष्टृत्वंसर्वांतःप्रविष्टत्वंचेत्येवंलक्षणंप्रदर्शितं ॥ ६५ ॥

Digitized by Google